

ButiksDNA i svenska butiker

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20
www.vindico.se • info@vindico.se

Sammanfattning

Pilotstudier, genomförda av Vindico DNA Systems AB tillsammans med flera större detaljhandelskedjor har visat att användandet av ButiksDNA, till en bråkdel av kostnaden för andra investeringar och köp av tjänster, har en minskningseffekt på stöldsvinnnet med upp till 30 % och för rån och inbrott med upp till 50 %.

ButiksDNA motverkar och förebygger organiserade stölder och minskar därmed stöldsvinnnet inom handeln, det visar en pilotstudie genomförd av Vindico DNA Systems i samarbetet med ett antal större detaljhandelskedjor. Metoden är enkel, smidig och prisvärd.

Varor märkta med ButiksDNA möjliggör identifiering av stöldgods och därmed ingripande mot häleribrott. DNA-koden i ButiksDNA är unik för varje märkning och kan därmed koppla stöldgodset till dess ägare, i detta fall en definierad butik. DNA-märkningen registreras i ett internationellt register som polis i både Sverige och andra länder har tillgång till.

Utvärderingen av pilotstudierna visar att användningen av ButiksDNA även påverkar enskilda gärningspersoner då okänt svinn minskat totalt över alla varugrupper efter att användningen av tekniken påbörjats.

ButiksDNA fungerar som ett komplement till övrig brottsförebyggande säkerhetsteknik. Genom att komplettera med ButiksDNA försvårar butikerna för organiserad brottslighet att få avsättning för stöldgods från såväl stölder, så kallade hylltömning, som rån och inbrott.

Inledning

Syfte

Att genom ButiksDNA tillhandahålla ett hjälpmedel för butiker att förebygga och motverka interna och externa stölder utförda av organiserad brottslighet i syfte att omsätta stöldgodset på hälerimarknaden.

Allt fler rapporterar om handelns utsatthet för organiserad brottslighet där systematiska stölder genomförs helt öppet och stöldgodset relativt enkelt säljs vidare på en väletablerad hälerimarknad. I takt med minskad kontantanvändning upplever butikerna att inbrott, stölder och rån med varor som rånbyte blir vanligare.

De varor som är föremål för kriminellt intresse bedöms som lättåtkomliga och lätta att avyttra, efterfrågan är stor på exempelvis varugrupper som mobiltelefoner, kött, choklad, kaffe, tuggummi, verktyg och finkosmetik.

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20
www.vindico.se • info@vindico.se

Mål

Genom att DNA-märka attraktiva varor och/eller gärningspersoner försvåra för organiserad brottslighet och hälerimarknaden att omsätta stöldgods och därmed minska angreppen mot butik.

I samband med stölder och så kallade hylltömningar som genomförs organiserat är det inte ovanligt att personalen hotas eller känner sig hotad av gärningspersonerna. Tryggheten på arbetsplatsen påverkas negativt och känslan av hopplöshet infinner sig när man tvingas stå och se på när stölderna genomförs och gärningspersonen passerar ut med stöldgodset.

Att komma till sin arbetsplats på morgonen och behöva börja sitt arbetspass med att, återigen, städa upp efter ett inbrott är inte heller särskilt trygghetsfrämjande.

Att vara trygg och säker på sin arbetsplats är en rättighet som varje medarbetare har. Genom att komplettera butikens säkerhetsåtgärder med modern DNA-teknik ökar man möjligheten att få en lugnare och tryggare arbetsplats då incitamentet att begå brott och få med sig DNA-märkta varor minskar.

Resultaten från pilotstudierna visar att angreppen mot butiker med ButiksDNA minskar.

Häleribrotten

Häleribrotten är idag en integrerad del av samhällsekonomin vilket gör samhällsekonomin till den stora förloraren då skatteinkomster uteblir när affärer genomförs illegalt. Häleribrott medför illojal konkurrens och ärliga handlare missgynnas.

För att försvåra för hälerimarknaden krävs ökad kunskap och medvetenhet både hos dem som omedvetet underlättar häleribrotten genom tillhandahållandet av tjänster och potentiella köpare. Samhällets attityd till häleribrott måste förändras då det inte är fråga om ett offerlöst brott och ofta hänger ihop med annan grövre brottslighet.

Acceptansen för att köpa stöldgods, i det fall man gör det medvetet, hänger delvis ihop med den upplevt låga upptäcktsrisken.

För att öka risken för upptäckt är det nödvändigt att använda kompletterande säkerhetsteknik som exempelvis ButiksDNA.

År 2016 uppgick de externa stölderna inom svensk handel till 6 miljarder kronor och de interna stölderna beräknades till 1,9 miljarder kronor enligt en undersökning HUI Researchs gjort 2017.

Resultaten torde peka på att de externa stölderna i handeln baserar sig på ett stort antal enskilda organiserade stölder, medan de interna stölderna kan handla om ett mindre antal gärningspersoner som upprepar sina stölder tills de upptäcks, vilket får till följd att stöldvärdet är högre men tillfällena färre. Användning av ButiksDNA minskar viljan att avyttra det DNA-märkta stöldgodset i båda fallen.

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20
www.vindico.se • info@vindico.se

Statistik

Enligt branschorganisationen Svensk Handel har handelns butiker genomsnittliga säkerhetskostnader för mellan 8 600 - 44 000 kr per butik och månad. I förekommande fall ända upp till 150 000 kronor per butik och månad för säkerhets- och trygghetshöjande teknik och åtgärder, enligt Pär Bygdeson, VD för Livsmedelshandlarna.

Under 2016 investerade dagligvaruhandeln i genomsnitt 528 000 kr per butik för säkerhetshöjande åtgärder, sällanköpsvaruhandeln motsvarande investeringar uppgick till 103 000 kr rapporterar Svensk Handel i en rapport ”Stölderna och annat svinn i svenska butiker 2017”.

Stora investeringar och kostnader till trots drabbas butikerna av svinn till ett värde av ca 1-3 % av den totala omsättningen. För en butik som omsätter 100 miljoner kronor, motsvarar svinnet mellan 1–3 miljoner kronor per år. I kostnaderna för svinnet döljer sig stölderna genomförda av organiserad brottslighet.

Enligt Per Geijer, Säkerhetschef på Svensk Handel beräknar man att det externa stölderna uppgår till 6 miljarder per år.

”2/3, 4 miljarder, stjäls av personer som begår stöldbrott regelbundet och systematiskt som organiserade brottslingar och missbrukare. De resterande stölderna som står för 1/3 eller 2 miljarder är skolungdomar, stamkunder, personer som begår ett eller ett fåtal felsteg.

Organiserad brottslighet genomförs ofta i grupp där någon har uppsikt över, eller stör personalen, samtidigt som de andra arbetar med att fylla säckar eller väskor med lättsålda varor, så kallade hylltömningar. För tillfället är avskärmning med t.ex. folieväska eller störning med störsändare vanligt men även manipulering av larmbrickor förekommer på de varor som är larmade.

Efter stölderna möts gärningspersonerna och samlar ihop stöldgodset i en lägenhet eller ett fordon där de packar om godset i 20-kilos paket och skickar det vidare främst till Georgien eller närliggande länder. Varorna kan också köras ut i lastbil via gränserna eller säljs i Sverige i organiserad form, t.ex. till mindre butiker och restauranger. Efter det upprepar de sina stöldraider om och om igen.

Försäljning via nätet, sajter som Blocket, Tradera och Facebook, bedöms vara en mindre del av den organiserade brottsligheten även om det förekommer.

Färsivaror såsom kött, säljs till närliggande restauranger. Kosmetika sänds främst till Georgien samt choklad och tuggummi är populärt utomlands som handelsvara. Östeuropa är dit varor från organiserade stölderna till största delen hamnar”, enligt Per Geijer.

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20
www.vindico.se • info@vindico.se

ButiksDNA

Pilotstudien har gjorts tillsammans med detaljhandelskedjor i Sverige. I syfte att försvåra för vidareförsäljning av stöldgods och därmed förebygga och motverka att butikerna drabbas av det organiserade stöldsvinnet har tre olika pilotprojekt genomförts med ButiksDNA.

Konceptet består av två olika delar, rån- och inbrottsspray samt varumärkning med DNA.

Rån- och inbrottssprayen installeras vid kundentréer, personalentréer, i skyltfönster, i förbutiker, tobakslager eller andra brottsutsatta platser. Sprayen löser ut vid larm och sprayar både gärningspersoner och stöldgods med en unik DNA-kod och UV-flourescens. Vätskan sitter kvar i upp till sex veckor på hud och ännu längre på textil och varor.

Varumärkning med DNA används för att spraya stöldbegärliga varugrupper och därmed begränsa möjligheten att sälja stöldgodset vidare via hälare eller öppet i mindre nogräknade försäljningsverksamheter.

ButiksDNA är en transparent varumärkning som gör stöldgodset identifierbart, kan kopplas till rätt ägare och därmed knyta gärningspersoner till brott och brottsplats. Stöldgodset blir en mindre attraktiv produkt på andrahands- och hälerimarknaden med minskat intresse från den organiserade brottsligheten som följd.

Genomförandet

Butikskedjorna valde ut tre till sju brottsutsatta butiker vardera som medverkat i pilotstudien. Vid användning av ButiksDNA med varumärkning har butikerna genomfört inventeringar före uppstartsmöte samt efter testperiodens slut. Vindico har under perioden haft uppstartsmöten samt ett uppföljningsmöte per butik och informerat lokal kommunpolis om att butiken använder ButiksDNA.

Samtliga butikschefer har intervjuats av Vindico före, under och efter piloternas testperioder.

Pilot 1   Detaljhandelskedja

- Genomfördes på 5 stycken butiker under en period av 12 månader.
- I butikerna installerades inbrottsspray i entréer i syfte att motverka rån och inbrott.
- *Geografiska läget:* närförorter till Stockholm och Göteborg med möjlighet till parkering i anslutning till butiken.
- *Resultat under testperioden:* antalet rån minskade med 50 % och svinnet minskade med genomsnitt 30 %.

Kedjan har valt att införa konceptet i ytterligare 25 stycken butiker.

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20
www.vindico.se • info@vindico.se

Pilot 2   Detaljhandelskedja

- Genomfördes på 7 stycken butiker under en period av 4 månader.
- I tre av butikerna installerades inbrottsspray i tobakslager samt förbutiker och i samtliga sju butiker genomfördes varumärkning med ButiksDNA.
- *Geografiska läget:* närförorter till Stockholm med möjlighet till parkering i anslutning till butiken vid fem av sju butiker. Två av butikerna ligger i en galleria.
- *Resultat under testperioden:* tobaksinbrotten upphörde helt och i samtliga butiker upphörde så kallade hylltömningsstölder.

Inventeringsresultatet efter pilotstudien bedömdes vara helt tillförlitligt i två av butikerna och visade på en minskning av okänt svinn på mellan 500 000 kronor -1 miljon kronor beräknat på årsomsättningen. De övriga fem butikerna hade andra resultatpåverkande händelser under perioden innebärande att det inte är möjligt att säkerställa att svinminskningen enbart beror på användningen av ButiksDNA.

Kedjan har beslutat att fortsätta och utöka användningen av ButiksDNA till flera butiker efter att pilotstudien avslutats.

Pilot 3   Detaljhandelskedja

- Genomfördes på 5 stycken butiker i under en period av 4 månader.
- Butikerna genomförde varumärkning med ButiksDNA.
- *Geografiskt läge:* citybutiker samt närförorter till Stockholm. Alla butiker låg i gallerior utom en.
- *Resultat efter testperioden:* i samtliga butiker upphörde så kallade hylltömningsstölderna.

En av butikerna som deltog i pilotstudien upplevde att stölderna förflyttats till närliggande butik som noterat en ökning av denna typ av stölder. Gemensam inventering före pilotstudien genomfördes varken före eller efter studien. Butikskedjan har valt att fortsätta med ButiksDNA och invänta resultatet från planerad inventering i slutet av året.

Varför DNA?

Samhällsutvecklingen pekar mot att kriminaliteten som handeln utsätts för blir allt hänsynslösare. Då Sverige går mot ett alltmer kontantlöst samhälle behöver yrkeskriminella få åtkomst till kontanter på annat sätt.

Ur en artikel i www.friköpenskap.se den 6 oktober 2017

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20
www.vindico.se • info@vindico.se

”Drivkrafter har varit konsumenternas bekvämlighet, bankernas ovilja att arbeta med den tunga och riskfyllda kontanthantering och en facklig kamp för att minska risker för rån.”
Svenskarna älskar sina kort, i dag görs 71 % av alla betalningar med kort.

Niklas Andersson, KTH och Jonas Hedman, Handelshögskolan i Köpenhamn har en tes om att Sverige blir det första landet i världen där kontanter inte längre kommer att vara ett gångbart betalningsmedel – och datumet närmar sig snabbt, den 24 mars 2023 enligt beräkningar.

Ur en artikel som publicerades i lokaltidningen.se under september 2017

”-Tack vare DNA märkning kan merparterna av stöldgodset knytas till inbrott på arbetsplatser” säger kommunpolisen.
Elva personer kunde gripas och kartläggning pågår av vilka inbrott stöldgodset kommer ifrån.

Ur rapporten, Märk-DNA projektet, www.polis.se

DNA märkning hos privatpersoner utvärderas i tre utvalda kommundelar. DNA märkningen bidrog till en positiv utveckling med minskade bostadsinbrott efter testperioderna.

Resultatet visar på en minskning med 40 %. I övriga omärkta delar i samma kommun var motsvarande minskning knappt 10 %.

Analysen visar även att skyltningen är viktigt. Av nio hushåll som haft inbrott under 2014, säger sig sex hushåll av dessa hushåll att dekalen med varningstext, inte satt vid den dörr eller det fönster som inbrottstjuven tog sig in i.

Ur artikel på Stockholmdirekt.se 24 november 2016.

Södermalmspolisen och Miljöförvaltningen genomförde besök på krogar.

”Enligt livsmedelslagen får inte restauranger köpa kött av en oregistrerad företagare utan måste kunna visa kvitton eller annan dokumentation som gör köttet spårbart. Det klarade inte de tre krogarna som åkte fast i kontrollen” skriver Stockholmdirekt.se den 3 mars 2017.

”-Det tyder på att man införskaffat köttet på ett olagligt sätt och att köttet kan vara stulet” säger Fredrik Kaati på Södermalmspolisen.

Tillsammans med Miljöförvaltningen, som kontrollerar restaurangernas hantering av livsmedel och köttets spårbarhet, kommer Polisen och Miljöförvaltningen att fortsätta besöka restaurangerna. Målet är att ”strypa” den svarta köttmarknaden.

”-De flesta krogar vi kontrollerade sa att de ofta blir erbjudna att köpa kött. Vi ska slå ut den här marknaden. Köttet ska köpas på rätt sätt” säger Fredrik Kaati.

Förutom samarbetet med Miljöförvaltningen vill Södermalmspolisen stärka samverkan med butikerna. Tanken är att butikerna ska bli bättre på att dokumentera och rapportera kött som stjäls så polisen kan identifiera köttet vid kroginspektionerna.

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a ● 431 35 Mölndal ● +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 ● 126 30 Hägersten ● +46 10 209 05 20
www.vindico.se ● info@vindico.se

Ansvariga poliser redogjorde även för erfarenheterna från tillslaget vid olika seminarium under Almedalsveckan 2017.

Slutsatser

Pilotstudier, genomförda av Vindico DNA Systems AB tillsammans med flera större detaljhandelskedjor har visat att användandet av ButiksDNA, till en bråkdel av kostnaden för andra investeringar och köp av tjänster, har en minskningseffekt på stöldsvinnnet på upp till 30 % samt för rån och inbrott med upp till 50 %.

ButiksDNA motverkar och förebygger organiserade stölder och minskar därmed stöldsvinnnet inom handeln, det visar en pilotstudie genomförd av Vindico DNA Systems i samarbetet med ett antal större detaljhandelskedjor.

Varor märkta med ButiksDNA möjliggör identifiering av stöldgods och därmed ingripande mot häleribrott. DNA-koden i ButiksDNA är unik för varje märkning och kan därmed koppla stöldgodset till dess ägare, i detta fall en definierad butik. Metoden är enkel, smidig och prisvärd.

Utvärderingen av pilotstudierna visar att användningen av ButiksDNA även påverkar enskilda gärningspersoner då okänt svinn minskat totalt över alla varugrupper efter att användningen av tekniken påbörjats.

ButiksDNA fungerar som ett stöld- och svinnräddande komplement till övrig brottsförebyggande säkerhetsteknik. Genom att komplettera med ButiksDNA försvårar man främst för organiserad brottslighet att få avsättning för stöldgods från såväl stölder, så kallad hylltömning, som rån och inbrott.

DNA märkning av stöldgods och gärningspersoner är nästa steg i arbetet med att förebygga rån, stölder och inbrott.

Polisen måste använda sig av möjligheten att identifiera gods och gärningspersoner med DNA-märkning genom att vid misstanke använda UV-lampa.

Genom information och bra rutiner möjliggör DNA-märkning att stöldgods beslagtas och återförs till rättmätig ägare samt att gärningspersoner lagförs.

Vindico Group AB

Vindico Group AB, 556405–9367 är en säkerhetskoncern med dotterbolagen Vindico DNA Systems AB, Vindico Safety AB, Vindico Technology AB samt Vindico Development AB.

Vindico Group ABs kompetens är kundanpassade säkerhetslösningar baserade på breda produktutbud och arbeten i bolagsöverskridande team för att hitta rätt lösning för kunden. Det

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20
www.vindico.se • info@vindico.se

innebär kundanpassade lösningar, identifiering av kundens behov och föreslag på en eller flera lösningar till lägsta möjliga kostnad.

Bolaget har sitt huvudkontor på Bergfotsgatan 3, 431 35 Mölndal och ett säljkontor i Stockholm. Bolaget är noterat på AktieTorget.

Varumärket ButiksDNA är registrerat hos Patent- och registreringsverket sedan 2017, under registreringsnummer 541603.

Marianne Ahlqvist på uppdrag av Vindico DNA Systems AB
Säkerhetskoordinator

Referenser och källor

Svensk Handel Stöder och annat i svinn i svenska butiker 2017, HUI research

Svensk Handel, intervju oktober 2017 med Per Geijer, Säkerhetschef

Livsmedelshandlarna, intervju september 2017 med Pär Bygdeson, VD

Slutrapport för MärkDNA-projektet 2016

BRÅ RAPPORT 2006:6, Häleri -Den organiserade brottslighetens möte med den legala marknaden

www.stockholmdirekt.se ”Södermalmspolisen och Miljöförvaltningen” den 24/11 -2016

www.friköpenkap.se ”kontanterna borta senast 2025” den 6/10 -2017

www.lokaltidningen.se ”tack vare DNA märkning” den 15/9 -2017

Vindico AB

Bergfotsgatan 3a • 431 35 Mölndal • +46 31 706 36 00
Drivhjulsvägen 42 • 126 30 Hägersten • +46 10 209 05 20

www.vindico.se • info@vindico.se